

**Bedömarutlåtande efter utvärdering av
huvudområdet Engelska vid Uppsala
universitet, Språkvetenskapliga fakulteten**

2020-09-03

Uppdrag och förutsättningar

Bedömarpanelens uppdrag har bestått i att utifrån universitetets kriterier för utbildningsutvärdering enligt Riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015-475) och med stöd i Språkvetenskapliga fakultetsnämndens modell för kvalitetsuppföljning och utbildningsutvärderingar 2017-2022 (Språkfak 2018/13) utvärdera huvudområdet Engelska vid Uppsala universitet. Språkvetenskapliga fakultetsnämnden har valt att som grundprincip använda huvudområde som utvärderingsenhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Perioden som ska utvärderas motsvarar läsåren 2018–2019.

Underlag och genomförande

Underlaget för bedömarpanelens utgörs av en självvärdering, platsbesök samt ett dokumentationspaket omfattande bland annat kursplaner, utbildningsplaner och kursrapporter, se vidare bilaga 1.

Efter att ha tagit del av självvärderingar och kompletterande dokumentation från huvudämnena samt övergripande information om Uppsala universitet gjorde panelen ett platsbesök den 20–24 april 2020, och träffade då företrädare för samtliga huvudämnen. På grund av den pågående coronapandemin genomfördes detta besök virtuellt med hjälp av videokonferensprogrammet Zoom.

Inom panelen gjordes en arbetsfördelning så att en senior panelmedlem tog huvudansvaret för varje huvudämne, med ytterligare en senior medlem som andraläsare. Vidare ansvarade studeranderepresentanterna för bevakning av vissa aspekter i alla huvudämnena, huvudsakligen rörande Mål 7 och Mål 8, samt punkter under rubrikerna 2. *Övriga aspekter av vikt för utbildningens kvalitet* och 3. *Övriga aspekter*. Samtliga panelmedlemmar deltog i alla möten under platsbesöket, bortsett från några få tillfällen då en panelmedlem hade förhinder.

Efter platsbesöket har detta utlåtande skrivits av den för huvudämnet ansvariga panelmedlemmen med hjälp av andraläsaren, studentrepresentanterna och övriga panelmedlemmar.

Bedömarpanelen har haft följande sammansättning:

- Hans Lindquist, professor emeritus i engelska, Malmö universitet (ordförande)
- Hanne Leth Andersen, rektor, professor i universitetspedagogik, Roskilde Universitet
- Marcus Eng, studiebevakare vid Uppsala Studentkår (studeranderepresentant)
- Riho Grünthal, professor i östersjöfinska språk, Helsingfors universitet
- Magdalena Sörle, masterstudent i svenska, Uppsala universitet (studeranderepresentant)
- Gunhild Vidén, professor emerita i latin, Göteborgs universitet

Sammanfattande utlåtande

Inom huvudämnet engelska bedöms tre program: *Kandidatexamen i engelska*, *Masterexamen i engelska med inriktningar mot engelsk litteratur och amerikansk litteratur och kultur*, samt *Masterexamen i engelska med inriktning mot engelsk språkvetenskap*. Först diskuteras generella aspekter av verksamheten inom de tre programmen. Därefter kommenteras kort uppfyllandet av varje examensmål enligt Högskoleförordningen. Därvid kommer hänsyn att tas till att examensmålen skiljer sig mellan kandidatnivån och masternivån.

Bedömargruppens helhetsintryck av ämnet är gott. Både självvärderingar och intervju visar på ett aktivt och reflekterande lärarkollegium som bedriver ett pågående utvecklingsarbete. Ett gott exempel på detta är det nya *Kandidatprogram i engelska med globala perspektiv* som ersätter det kandidatprogram som denna utvärdering gäller och som införs fr.o.m. hösten 2020. Det nya programmet ska ge en bredare bild av engelskan i världen och i högre grad samordna de tre aspekterna språkfärdighet, litteraturvetenskap och språkvetenskap.

Ett betydande utvecklingsarbete har således genomförts vid institutionen vilket innebär att vissa delar av det gamla kandidatprogrammet är utbytta och inte längre relevanta, samtidigt som mycket av det som man önskar genomföra i det nya programmet tas upp i självvärderingen under rubriken Utvecklingsområden. Även *Masterprogrammet i engelsk litteratur och amerikansk litteratur och kultur* har nyligen reviderats och gavs för första gången höstterminen

2019. Ämnets representanter menade vid platsbesöket att utvärderingen passar väl in i deras arbete med att revidera utbildningarna.

En allmän fråga gäller studenternas förväntningar på kandidatnivån. Många önskar sig mindre litterär och grammatisk teori och mer språkfärdighetsträning. I det nya kandidatprogrammet kommer man arbeta mer med att integrera dessa moment, vilket framstår som en utmärkt ambition.

I anslutning till detta kan nämnas att lärarna på masternivån, språkvetenskaplig inriktning, upplever att många (ofta internationella) studenter har alltför låg språkfärdighet såväl när det gäller att ta till sig kurslitteraturen som när det gäller att uttrycka sig på begriplig akademisk engelska. Detta är naturligtvis något som kräver någon form av åtgärder. Bland annat måste kraven kommuniceras bättre.

En annan generell synpunkt är att samhällsnyttan av att läsa ett språk, i det här fallet engelska, borde synliggöras tydligare i utbildningarna.

I självvärderingen för kandidatexamen nämns flera gånger vikten av tydliga delmålsbeskrivningar och instruktioner. I den mån sådana saknas eller är bristfälliga bör detta åtgärdas inom samtliga program.

Nedan återges Högskoleförordningens examensmål för kandidat- och masterexamina med korta kommentarer om måluppfyllelse. Numreringen utgår från kandidatexamen; motsvarande mål för masterexamen har inordnats för jämförbarhetens skull.

Kunskap och förståelse

Mål 1

För kandidatexamen skall studenten visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

För masterexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet såväl brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och
- visa fördjupad metodkunskap inom huvudområdet för utbildningen.

Bedömning

Målet uppfylls väl på såväl kandidatnivån som masternivån. Dock nämns i självvärderingen för kandidatnivån att bredare studier gällande sociokulturella aspekter i engelsktalande länder skulle kunna införas. Detta kan rimligen åtgärdas i den nya kandidatkursen.

På masternivå, litterär inriktning, flyttas fokus från bredd till fördjupning när de studerande specialiserar sig på amerikansk respektive engelsk litteratur. I självvärderingen föreslås mer användning av teoretiska primärkällor redan på första terminen. När det gäller metodkunskap planeras ett betydligt starkare fokus på metodkunskap i det nya programmet och det är särskilt intressant att man inriktar sig på kritisk granskning av komplexa metoder.

På masternivå, språkvetenskaplig inriktning, ges viss bredd genom kurser i sociolingvistik och World Englishes. För övrigt är programmet specialiserat på två områden, engelsk språkhistoria (där Uppsala är ledande i landet) och språkinläring. Fördjupad metodkunskap ges inom (historisk) korpuslingvistik och olika metoder inom andraspråksinläring.

Rekommendation

På kandidatnivå bör studierna breddas till att i högre grad gälla engelskans användning globalt. För master med språkvetenskaplig inriktning bör ämnet arbeta vidare med att klargöra krav och förväntningar och öka inte minst de internationella studenternas aktivitet och engagemang.

Färdighet och förmåga

Mål 2

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att kritiskt och systematiskt integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.

Bedömning

Målet är väl uppfyllt. På masternivå, litterär inriktning, understryks det kritiska tänkandet alltmer i kurser som Migrationens och diasporans litteratur och Postkolonialt skrivande idag.

Rekommendation

—

Mål 3

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete.

Bedömning

På kandidatnivå uppfylls målet genom olika inslag i undervisningen från A-nivån och uppåt, inte minst genom det självständiga arbetet på C-nivå.

Självvärderingen för masterexamen, litterär inriktning, anger att de studerande inte helt når upp till de höjda kraven på självständighet, varför man i det reviderade programmet har infört fler inslag av självreflektion.

Självvärderingen för masterexamen, språkvetenskaplig inriktning, nämner att de studerande inom åtminstone en av kurserna har svårt att genomföra arbetet inom givna tidsramar.

Rekommendation

De studerande på alla nivåer kan behöva ytterligare hjälp med att strukturera sina studier och reflektera över sin utbildning.

Mål 4

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra

för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper.

Bedömning

Målet uppfylls på båda nivåerna bland annat genom presentation och ventileringsavskriftliga uppgifter med muntliga kommentarer och peer review. Ventileringsseminarierna på kandidatnivå har i samråd med studenterna arbetats om till en mer konstruktiv form.

Kravet på ”internationella sammanhang” på masternivå uppfylls i någon mån av att de studerande deltar i seminarier med utländska gästforskare vid institutionen. Underlaget nämner inget om ”dialog med olika grupper”.

Rekommendation

Inslag av populärvetenskapligt skrivande av olika slag skulle kunna uppfylla målet ”dialog med olika grupper”. Bedömargruppen noterar också att uppsatser i språkvetenskap inte verkar ha samma granskningsförfarande som övriga uppsatser på B-nivå. Det är rimligt att studenterna får samma grad av feedback oavsett ämne för uppsatsen.

För master med språkvetenskaplig inriktning bör ämnet utveckla ytterligare träning i att finna relevant litteratur för forskningsfrågor.

Mål 5

För kandidatexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

För masterexamen skall studenten visa sådan färdighet som fordras för att delta i forsknings- och utvecklingsarbete eller för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Bedömning

Målet för kandidatnivån uppfylls främst genom att de studerande tränas i akademiskt skrivande och i generella färdigheter som att analysera och strukturera ett material. Kopplingen till yrkeslivet bortsett från läraryrket är svag, men enligt självvärderingen kommer detta att åtgärdas i det nya kandidatprogrammet som börjar ht 2020.

På masternivån uppfylls målet väl när det gäller deltagande i utvecklings- och forskningsarbete. På masternivå, språkvetenskaplig inriktning, är kopplingen till läraryrket mycket stark med flera praktiska inslag, medan anknytningen till annan kvalificerad verksamhet är oklar, utöver att en rad generella färdigheter övas.

Rekommendation

Tydliggör möjliga karriärvägar utöver arbete som lärare och forskare. Här kan kontakter med alumner vara en bra metod. Detta gäller båda nivåerna.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter.
--

– För masterexamen skall studenten visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter samt
--

– visa medvetenhet om etiska aspekter på forsknings- och utvecklingsarbete.

Bedömning

På kandidatnivå uppfylls målet gällande bedömningar med hänsyn till vetenskapliga aspekter främst genom kurserna i akademiskt skrivande med ventileringar och opponeringar. Där tas också forskningsetik upp genom diskussioner om plagiat. Bedömning med hänsyn till samhälleliga aspekter tas bland annat upp i kurser i sociolingvistik och i analys av litterära texter ur till exempel genus- och klassperspektiv eller postkolonialt perspektiv.

På masternivå tränas kontinuerligt förmågan att göra vetenskapliga bedömningar. Inom den litterära inriktningen tas forskningsetiska frågor upp, liksom även allmänna etiska bedömningar i flera litteraturkurser. Etiska frågor tas också upp i några kurser inom den språkvetenskapliga inriktningen. Det framgår inte klart av underlaget i vilken mån forskningsetiska frågor tas upp inom denna inriktning.

Rekommendation

Behandlingen av forskningsetiska och allmänhetiska frågeställningar kan stärkas eller tydliggöras inom masterexamen, språkvetenskaplig inriktning.

Mål 7

För kandidatexamen skall studenten visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används.

För masterexamen skall studenten visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Bedömning

Målet uppfylls genom flera kurser på såväl A-, B- som C-nivån.

I det nya masterprogrammet, litterär inriktning, tas samhälleliga aspekter upp bland annat i de valbara kurserna Miljölitteratur och Riskhumaniora. Samhälleliga aspekter tas även upp i masterprogrammet, språkvetenskaplig inriktning.

Rekommendation

–

Mål 8

För kandidatexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

För masterexamen skall studenten visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Bedömning

Målet uppfylls till viss del i flera olika kurser i kandidatprogrammet där den studerande får möjlighet att ställa frågor inför prov och reflektera över sitt uppsatsarbete, men i självvärderingen påpekas att detta kunde göras mer systematiskt, till exempel genom en journal över det egna lärandet.

Det är inte klart hur detta mål uppfylls på masterprogrammet, litterär inriktning. Självvärderingen för masterprogrammet, språkvetenskaplig inriktning, lyfter fram problem med passiva och mindre väl förberedda studenter och framhåller behovet av självreflektion hos de studerande.

Rekommendation

Inför mer systematiskt stöd för de studerandes självreflektion, exempelvis genom skrivande av en journal eller loggbok på såväl kandidat- som masternivå.

Aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt lärarkapacitet.

Bedömning

Den ämnesmässiga kompetensen ligger på hög nivå genom en välmeriterad lärarstab, som dessutom har erforderlig högskolepedagogisk utbildning. I självvärderingen påpekas dock kapacitetsproblem som dels beror på lärarnas framgångsrika ansökningar om forskningsmedel, dels på ojämn tillströmning av lärarstudenter, vilket leder till betydande användning av timanställda.

Rekommendation

Kapacitetsproblemet skulle eventuellt kunna åtgärdas genom att ta något högre ekonomisk risk och anställa mer personal med tillsvidareanställning.

Utbildningens kontinuerliga uppföljning och utveckling

Bedömning

Enligt självvärderingen har utvärderingen av delkurser fungerat otillfredsställande under en rad år, men har återupptagits fr.o.m. höstterminen 2019. Arbetet med kursrapporter bör prioriteras. Kanske bör programråd inrättas. Detta är ett viktigt område som bör bevakas noggrant under de närmaste åren, även på masternivån.

Ytterligare aspekter

Här görs en samlad bedömning av följande aspekter:

- internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas,
- jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen,
- utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv,
- att studenterna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen,

- det finns en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för alla studenter

När det gäller internationalisering kommer det nya kandidatprogrammet att förstärka det internationella perspektivet och anknytningen till den internationella arbetsmarknaden ytterligare, vilket är utmärkt. På masternivå förekommer viss internationalisering genom gästforskarbesök, men internationaliseringen kan utvecklas ytterligare.

Jämn könsfördelning eftersträvas vid sammansättning av litteraturlistor och genus- och klassperspektiv eller postkolonialt perspektiv beaktas i ett flertal litteraturkurser liksom i kurser i sociolingvistik.

Det är troligt att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap, men det förefaller som om mer kunde göras för att förbereda studenterna för arbetslivet. Sådana planer finns också för kandidatnivån enligt självvärderingen.

Studenterna är representerade i institutionsstyrelsen där vissa viktiga beslut fattas och det förekommer naturligtvis spontana kontakter med lärarna, men med tanke på tidigare påpekade brister i genomförandet av kursvärderingar är det möjligt att studenternas inflytande över utbildningen inte är fullt så utvecklad som den skulle kunna vara.

Självvärderingen visar kännedom om universitetsövergripande riktlinjer för studenters arbetsvillkor och det verkar finnas en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö för alla studenter.

Bilaga 1: Underlag till bedömargruppen

Bilaga 2: Program platsbesök, den X/X 201X